

**TRANSCRIPT Protesten in Iran en nog eens over het schoonheidsideaal. Met Mina Etemad (afl. 109)**

*Met alle dank aan Amberscript voor de software en alle menselijke transcripters van transcriptclub A: Paulien, Djuna, Yvonne, Ymke, Melissa, Paula, Pieke, Guusje en Maaïke*

**NYD** dag leuke honingschat, je luistert naar DAMN, HONEY

**START INTRO TUNE**

**ML** De podcast over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen

**NYD** Mijn naam is Nydia

**ML** En ik ben Marie Lotte

**NYD** En dit is aflevering 109

**ML** Vandaag gaan we het hebben over de opstand in Iran

**NYD** Ja, eindelijk een volle aflevering erover. We hebben Beri Shalmasi er al even kort over gesproken maar dat is alweer even geleden. En in een YES-NO-aflevering.

**ML** Ja dus dat was een paar minuten.

**NYD** Ja, dus vandaag gaan we het er echt over hebben. En dat doen we met journalist en podcastmaker Mina Etemad die zelf geboren is in Iran. Ze presenteert onder andere de podcast Docs, en dat is dé documentaire-podcast van de publieke omroep waarin je elke aflevering een audiodocu hoort over uiteenlopende onderwerpen. En ik dacht: ik geef even twee luistertips; ik ben fan van Docs. Namelijk de aflevering 1 op de 90 - die is nog maar net verschenen, 9 november - en die gaat over intersekse zijn. En natuurlijk de docu die jij zelf hebt gemaakt, Mina, 'Volwassenen Lachen Niet'. Ja, van die titel krijg ik eigenlijk meteen kippenvel, want dat is een heel verdrietige titel.

**MIN** Ahhh..

**NYD** Mensen moeten dat maar gaan luisteren waarom dat zo is. En die gaat over de dag, de datum, waarop jij als kleine zes-jarige Mina hier aankwam in Nederland vanuit Iran en hoe jij je nu moet of kunt verhouden tot die datum die symbool staat voor die breuk tussen twee werelden. En je hebt dan ook een heel mooi uhm..

**MIN** Ritueel

**NYD** Ja, een ritueel, maar moet ik dan nu over spoileren? Ja, je hebt een heel mooi ritueel bedacht om die dag dan te her-

**MIN** Te vieren.

**NYD** Allebei absolute luistertips. Ik zet ze in de shownotes en dan nu officieel \*enthousiast\*: welkom Mina!

**ML** Jeeeeej!

**MIN** Dankjewel.

**NYD** Vet leuk dat je er bent. Je bent ook één van de hosts van de podcast het CultUur, maar tot mijn grote spijt is er al even geen aflevering verschenen. En toen dacht ik: misschien toch even leuk als je een cultuurtip... Cult-Uur, Cult-úur, Cúlt-uur... tip voor ons hebt. Heb je die?

**MIN** Ja en ik kan meteen iets vertellen dat gerelateerd is aan Iran.

**MIN** Ja ik heb wel een cultuurtip en meteen iets dat gerelateerd is aan Iran, want ik moest denken aan het boek Echoes From The Other Land van Ava Homa. Zij is een Koerdisch-Iraanse auteur en het is een verhalenbundel. En in die verhalenbundel komen verschillende vrouwen aan het woord, of die worden geportretteerd, vanuit allerlei lagen van de bevolking en vanuit allerlei etnische groepen, en zo krijg je een heel mooi inzicht van hoe het is om als vrouw in Iran te leven.

**ML** Oh, dat klinkt heel mooi! Ik ben om!

**MIN** Het is ook nog eens een heel dun boekje.

**NYD** Dus je bent er ook nog zo doorheen. En Marie Lotte al helemaal.

**ML** Ja I love dunne boekjes, ik lees boeken nooit uit, dus dit gaat helemaal goedkomen dit.

**NYD** \*lacht\*

**ML** Hé even iets heel anders: hoe ging jij de feminist in?

**NYD** Oh daar gaan we heen. Ja logisch, want dat is natuurlijk altijd de eerste rubriek. Ja ik heb een beetje een... 't is een beetje sullig, een beetje een cliché, maar toch viel het mezelf op. Ik was op Twitter - nu het nog bestaat, ik weet ook niet wat er allemaal aan de hand is, chaos -.

**ML** Is het onfeministisch om op Twitter te zitten? Omdat we allemaal Elon Musk haten? Of niet?

**NYD** Ik zou zeggen van niet, want er zijn ook heel veel groepen mensen die daar hun community hebben hè. En die echt wel... en dan kan je niet zomaar zeggen... ja je kunt misschien over mij zeggen dat...

**ML** Gewoon van onszelf hè, niet als een... Maar is het onfeministisch van ons dat we nog op Twitter zitten?

**NYD** Ooooooh! Hmm... interessante vraag.

**ML** Dat is voor de volgende aflevering, dan gaan we daarover nadenken.

**NYD** Ja oké.... Hmmm.... \*gaat verder met verhaal\* Nou, ik zag een Tweet voorbij komen en iemand die kondigde diens verloving aan. Zo: 'ah verloofd lalalala'. En ik las dat dus vanuit een vrouwenperspectief en toen verwachtte ik dus heteronormatief dat er 'he' zou gaan staan, maar toen was het dus - het was wel een heterostel - een mán die de tweet plaatste over 'ik ben verloofd en ze is zo leuk'. En voor mij was dus het idee van verloving, en een leuk berichtje daarover zetten, dat was voor mij automatisch een vrouw.

**ML** Een wijvending!

**NYD** & **MIN** \*lachen\*

**NYD** Ja! En toen dacht ik: daar ga ik.

**ML** Ja, daar ging je.

**NYD** Het is een beetje een klassieker, maar het gebeurde.

**ML** Ik vind dit een originele klassieker.

**NYD** Jij?

**ML** Ja.. ik heb een hele erge, hij is vreselijk.

**NYD** Oeeeeh.

**ML** Oké, komt ie:

**NYD** Jij zit nog op Twitter \*lacht\*.

**ML** Ik zit nog op Twitter, the end. Eeehm, ik ging met Cato naar Arnhem, we hebben een romantisch weekendje, hartstikke leuk. Zij had een hotel geboekt. En we kwamen in dat hotel en we kwamen daar 's avonds aan en we werden ingecheckt door een vrouw daar, die daar wachtte op ons nog en ons de sleutels gaf en even rondleidde enzo. En de volgende dag toen hadden we geen warm water, dus ik ging daar even verhaal over halen. Of ik ging tenminste zeggen: hallo ik heb geen warm water, kan daar misschien iets aan gedaan worden. En toen kwam ik dus de, ja wat is het, het was niet echt een lobby, want er was meer een bakkerij voor... Het is een soort hotel-bakkerij-ding, dus er zat iemand koffie te drinken in die lobby/bakkerij en er stond iemand achter de balie. En degene die koffie zat te drinken dat was een man en die man die had ons, ik denk een uurtje eerder, ontbijt gebracht. En die vrouw die ons de avond daarvoor had ingecheckt stond achter de balie. En wat doe

ik?! Ik richt me automatisch tot die man! En het ging echt nergens over, ik zeg zo: “ja er is geen warm water,” tegen die man. Terwijl ik die vrouw herkende van de avond van te voren, ze stond achter de fucking balie! Ik bedoel: ze was duidelijk aan het werk en hij was gewoon koffie aan het drinken. Waarom deed ik dat? En ik had het ook meteen door, want zij gaf antwoord natuurlijk ook. Zo van: Ja nee, ze hadden net een warmtepomp geïnstalleerd, hartstikke duurzaam en een goede reden om geen warm water te hebben ook. Dus ik dacht oh nee en ging echt overcompenseren tegen haar van: “oooooh nou! geeft niet!” Ik weet niet, ik was meteen helemaal zo weird amicaal. Dat was... gosh, anyway. Goed, kleine shout-out naar Hotel Karel in Arnhem. Hartstikke leuk, hartstikke goede service, en richt je maar tot de vrouw achter de balie als zij er staat.

\*gelach\*

**NYD** Duidelijk, hele goeie. En originele.

**ML** En Mina?

**MIN** Ik heb een klassieker, en eentje die ook met klussen te maken heeft, want ik ben nu aan het klussen samen met mijn vriend. En elke keer merk ik dat ik weer in die rollen val. Tenminste, dat ik de neiging heb om te denken ‘oeh ja het is heel knap dat ik dit als vrouw kan’.

**ML** & **NYD** \*instemmend\* Ooo ja!

**MIN** Een Ikea-kastje...

**ML** Dat herken ik zo!

**NYD** \*lacht\* een Ikea-kastje!

**MIN** En dan ga je ook zo vissen naar complimenten van m’n vriend.

**ML** Dat heb ik goed gedaan hè?! Helemaal zelf!

**NYD** Ik heb denk ik één keer een Ikea-kast in elkaar gezet en die staat bij ons in een soort van gangkast en die valt dus helemaal uit elkaar.

**MIN** \*lacht\*

**NYD** Echt erg...

**ML** Maar je hebt ‘m wel zelf in elkaar gezet, daar gaat het om!

**NYD** Ja, daar was ik ook erg trots op toen.

## **RUBRIEK POST**

**ML** Tijd voor POST! Post, post post

**NYD** Post, post, post

**ML** HET POSTSTUK

**ML** Tijd voor post. Het poststuk gaat als volgt \*schraapt keel\*:

*Hoi Marie Lotte en Nydia!*

*Allereerste heel veel bewondering en dank voor jullie en jullie podcast. Ik ben super blij met alles wat ik van jullie leer elke week en dat jullie zo veel tijd en energie steken in de verspreiding van jullie belangrijke feministische boodschap en alle andere belangrijke onderwerpen die jullie bespreken.*

**NYD** Bedankt!

**ML** Love you, bedankt. \*gaat verder met poststuk\* Ik zou jullie eigenlijk alleen dit bericht willen sturen - waarin ze dus verwijst naar bovenstaande lovende woorden - want ik ben bovenal heel blij met jullie en de podcast, maar naar aanleiding van vorige week (en hiermee wordt de vorige aflevering met een gast bedoeld en dat was Giselinde Kuipers en we praatten toen over het schoonheidsideaal) \*vervolgt poststuk\*

*wilde ik jullie ook nog iets vragen/vertellen: ik merkte dat ik door het gesprek over het schoonheidsideaal bijna gedemotiveerd raakte, omdat er op het eind werd gesproken over hoe je er in je eentje niet zo veel aan kan veranderen, en je dus bijna net zo goed mee kan gaan in de verschrikkelijke waan van de beauty-industrie. Mijn vraag hierover is: hoe denken jullie dat we er individueel (of in ieder geval op kleine schaal, als individu) toch aan kunnen bijdragen dat deze kapitalistische blik op ons uiterlijk wordt verkleind?*

*Denken jullie ook dat het helpt om het juiste voorbeeld te geven? Ik merk dat ik geïnspireerd raak als jullie vertellen over het laten staan van been- en/of okselhaar. Of dat het helpt om bepaalde accounts te volgen of ontvolgen op social media? Het met zo veel mogelijk mensen te bespreken, etc..?*

*Ik hoor graag hoe jullie hierover denken! Voor mij geeft het gevoel zelf iets te kunnen doen (ook al is het klein), altijd meer hoop en energie voor activisme!*

*Lieve groetjes*

**ML** Ik snap dit heel goed, want ik had hetzelfde.

**NYD** Ja? Dat je ook dacht er valt niet tegenop te eh...

**ML** Niet tegenop te beuken. Nou, ik werd er wel heel recalcitrant van. Sowieso heb ik dat heel erg nu ik gewoon zo doorzie dat er zo'n enorme industrie achter de ehm... Dat er zo veel geld wordt verdiend aan onzekerheid en aan mensen onzeker maken over hun uiterlijk of dat ze niet goed genoeg zijn. Daar word ik heel recalcitrant van. Maar ik had naar aanleiding van het gesprek met Giseline ook wel zoiets van: Jeeemig, dit is weer zo'n onderwerp dat veel te groot is en ons helemaal boven het hoofd uit stijgt. Ik denk dat ik altijd het gevoel had dat ik hier een soort van grip op had gekregen en dat heb ik helemaal niet, want het is veel groter weer.... Maar dat is met alle onderwerpen die we bespreken denk ik. Alles is heel groot en je moet dan een soort van de waarde leren inzien van de kleine dingen en je uitspreken en je bewustzijn enzo. En daar had ik eerst het schoonheidsideaal nooit zo onder geschaard. En jij? En jullie? En jij en jullie?

**NYD** Nou, ik... kijk, ergens vond ik het ook wel prettig, want wat zij vertelde... Ik weet niet of jij de aflevering geluisterd hebt, maar ook voor de mensen die niet geluisterd hebben thuis.

**MIN** Nee, helaas niet.

**NYD** Zij vertelde dat het schoonheidsideaal, dat we dat vaak zien als één blok waarbij iedereen aan hetzelfde ideaal moet voldoen. Maar zij vertelde dat dat niet helemaal is hoe het zit, want je hebt eigenlijk allemaal kleine schoonheidsidealen en elke groep en elke subgroep heeft de eigen idealen. En dat gaf me ergens wel een soort van hoop, maar jou dus helemaal niet?

**ML** Nee, maar dat kwam dus vooral omdat ze zei dat er geen enkele reden is om aan te nemen dat de nadruk op het uiterlijk minder gaat worden.

**NYD** Ja, want het ging er dus ook over dat er heel veel macht vasthangt aan schoonheid en dat dat niet zo vaak erkend wordt. Dus dat dat een beetje zo van 'ja je bent knap of niet, leuk voor je,' maar dat er eigenlijk heel veel kansen op de arbeidsmarkt aan vasthangen.

**ML** En dat dat dus ook weer heel erg samenhangt met racisme en seksisme. En dat het allemaal één groot kút systeem is.

**NYD** Maar dat verbaast me eigenlijk ook weer niet, want dat is niets nieuws.

**ML** Nee, maar ik ben gewoon nog nooit zo ingedoken als met haar toen.

**NYD** Ja oké.

**ML** En dan eindigen we ook nog met 'Nee, er is geen enkele reden om aan te nemen dat dit minder wordt'. En toen dacht ik: gaan we weer, dit is weer zo'n onderwerp. Dus ik snap dit gevoel heel erg.

**NYD** Maar voor jou persoonlijk heb je toch heel veel stappen gemaakt op dit vlak?

**ML** Ja ja ja en daar houd ik me ook wel... het was gewoon... ik denk dat ik me nog nooit zo... ja, weet ik veel. We roepen ook wel inderdaad dat het schoonheidsideaal en dat we dan allemaal dezelfde persoon moet zijn... Zeg maar, ik heb wel het gevoel dat wij allemaal in de sociale bubbel waarin wij ons begeven geldt dat scho... \*gefrustreerd\* het is gewoon veel groter dan ik me had beseft.

**NYD** De frustratie is groot, ik voel het.

**ML** Ik las deze brief ook en ik dacht: waar de fuck begin je. En dat is eigenlijk heel vaak wat ik heb met dit soort onderwerpen die zo groot zijn. Waar de fuck begin je? Maar, ehm, ja, dat neemt niet weg dat ik voor mezelf wel heel veel... dat ik voor mezelf heel veel stappen heb gezet. En dat ik er wel van doordrongen ben dat alles wat we mooi vinden of wat als mooi wordt gezien dat dat ook maar bedacht is. En dat dat ook maar een mening is die helemaal uit de hand is gelopen, want iedereen vindt het nu. Dat vind ik heel relativerend, dat er niet een universele schoonheid is.

**MIN** Wat ik zelf ook vaak vind werken is - want de dingen waar we het nu over hebben zijn zo groot dat je het eigenlijk uit jezelf voelt ontstijgen en het voelt alsof je geen contact meer hebt met de wereld om je heen - dus wat ik dan vaak zelf fijn vind om te doen is bedenken: oké, wat gebeurt er in mij? welk gevoel heb ik? waar voelt het goed in mijn lichaam? En het echt zo concreet maken. Maar ook: aan wie kan ik denken? wie kan ik voor me zien? wiens foto kan ik oprakelen die ik mooi vind en het op die manier bij mezelf houden? En je bedenken dat er op verschillende niveaus je activisme bedrijft. Dus concreet individueel en dat grote niveau. En als dat grote niveau even teveel wordt, gewoon weer terug te gaan naar jezelf.

**ML** Nou dit. Dit is heel goed advies, dat je het gewoon weer klein maakt.

**NYD** Ja, en ook misschien, ik weet niet wat de briefschrijver voor werk doet, maar we hebben natuurlijk ook gehad over dat 'lookism', hoe dat dan heet, dat dat dus ook op de arbeidsmarkt. Stél, je bent op een positie waarbij je mensen mag aannemen,

dan heb jij nu wel die kennis in huis van... Dat is wel iets waar mensen op letten en dat zouden we niet moeten doen met z'n allen.

**ML** Ja, dus daar kan je je verantwoordelijkheid nemen.

**NYD** Ja, maar ja, misschien doe je wel een baan waarbij je totaál niet met anderen mensen hoeft te werken. Of ja, ik weet het niet, maar kijk gewoon op je eigen kleine terreintje wat jij kan doen. Dat is eigenlijk natuurlijk wat wij altijd..

**ML** Ik wou net zeggen, dat is wat we altijd zeggen: ja, de wereld is vol ongelijkwaardigheid en ook op het gebied van..

**NYD** Ik vind het dus heel logisch dat je binnen zo'n probleem als schoonheidsideaal dat je daar weer dingen tegenkomt, zoals racisme en classicisme.

**ML** Ja, ja, ja..

**NYD** Altijd komt dat overal altijd samen, dus dan zou het bijna betekenen dat je nooit meer iets of zo kan doen, want je komt altijd uit op patriërchaat, kolonialisme, kapitalisme, witte suprematie... Dat is altijd het verhaal, dus dan... Ik kan me wel voorstellen als je het allemaal op een rijtje hoort dat je dan even \* zucht diep \* weet je wel, veel... Maar dan denk ik ook van: kijk dan wat je allemaal wél al misschien voor elkaar hebt gekregen. Het is dan bijna zonde om dan zo bij de pakken neer te gaan zitten.

**ML** Ja, maar heb je het nu over mij of over de briefschrijver, met de pakken neer..

**NYD** Nu over jou.

**ML** Ja, maar ik..

**NYD** Omdat ik van jou weet wat voor stappen je erin hebt gezet en ook wat voor een voorbeeld je weer voor heel veel andere mensen bent. En ook met onze theatershow, wat we daarin vertellen over het schoonheidsideaal. En dan is het eigenlijk heel zonde om dan te denken: nou, ik weet het allemaal niet meer, het is me te veel, terwijl we eigenlijk al heel veel dingen doen ook.

**ML** Ja, oké, maar ik bedoel.. Ik roep dit natuurlijk wel en ik voél ook wel weer frustratie hierbij. Maar het is niet zo dat ik nu het gevoel heb van het heeft allemaal

geen zin of zo. Het was gewoon véél om weer even daaraan toe te voegen, aan het idee wat je al hebt. Want ik verbond het schoonheidsideaal ook gewoon héél erg met kapitalisme en ik dacht: nou, die heb ik wel of zo.. En ik snap dat er ook racisme en classicisme bijkomt, dat is allemaal logisch en dat wist ik ook wel. Maar het was nog weer zóveel meer complexer.

**NYD** Maar eventjes.. Denken jullie ook dat dat helpt om het juiste voorbeeld te geven? Vraagt deze persoon.

**ML/MIN** Ja, zéker!

**NYD** Heb ik zelf héél veel voorbeelden van, van hoe dat helpt. Jullie ook?

**ML** Ja, ik ook, ja. Alleen al ik krijg veel berichtjes ook gewoon over foto's die ik zelf online zet, van mensen die daar dan toch een soort zelfvertrouwen uit putten of een soort inspiratie uit putten of schijt hebben. En denken: nou, Marie Lotte die gaat met haar blote lijf op foto's, whatever, maakt niet uit hoe je d'r uit ziet ik doe het ook ofzo. Ja en kijk, het effect wat je hebt is gewoon beperkt en klein.

**NYD** Maar ook groter dan we soms denken.

**ML** Ja, precies.

**NYD** En dat is denk ik iets waar we misschien dan een beetje aan vast mogen klampen, dat het ook wél heel veel uit kan maken als je een bepaalde foto post of dat je het er inderdaad met mensen over hebt. Dat schrijft de brieven schrijver ook. En ook deze, of dat het helpt om bepaalde accounts te volgen of ontvolgen: Ja, in mijn beleving werkt dat echt enórm goed. Op dat kleine vlakje kan je héél veel doen voor jezelf. Alleen, ja, het is een soort frustrerend dat het dan bij jezelf lijkt te blijven en de industrie niet zozeer raakt.

**ML** Maar goed, weet jij veel... Als jij iemand raakt, wie diegene weer raakt, wie diegene weer raakt en hoe groot het is. Dus ik denk dat je... Ja, oké, heel effe bij de pakken nee, gewoon héél even denken: kut, het is groter dan ik dacht, dat mag wel. En dan daarna toch weer terug naar: alle verandering die je zelf maakt, in jezelf en misschien dus ook bij iemand anders, dat is iets waard.

**NYD** En je dus bewustzijn van de privileges die je wellicht hebt als persoon rondom schoonheid en al dan niet afwijken van een norm.

**ML** Ja, en daar ook oog voor hebben bij anderen. En ook je uitspreken als je denkt, maar dit is niet eerlijk of dit is ja..

**NYD** Ja. Dat is alles wat we kunnen doen.

**ML** Ja, maar ik snap het.

## **SPONSOR**

**NYD** Hooggeëerd publiek, dan nu graag even aandacht voor onze sponsor: de dansvoorstelling PRIMISI van Alida Dors

**ML** Theater Rotterdam maakt elk jaar meerdere producties en leidt de nieuwste generatie makers op. Exitingggggg

**NYD** Alida Dors is sinds enkele jaren artistiek directeur van Theater Rotterdam. Zij is zelf ook maker en choreograaf en presenteert nu haar nieuwste voorstelling 'Primisi' bij Theater Rotterdam, een dansvoorstelling die door heel het land te zien is.

**ML** Ik las een interview met Alida Dors in Trouw, en ze maakt zich hard voor inclusie en diversiteit, want het gaat haar in de theater- en danswereld veeeeeeeeel te langzaam en she is not having it. Love dit fragment uit het interview: *Je hoeft er bij Dors niet mee aan te komen dat zich weinig divers talent aandient, zoals je weleens hoort. "Kijk als de wiedeweerga om je heen, er zijn zovelen die zich warm hebben gelopen en niet zijn opgepikt! Hoe zorg je als sector dat mensen zich er thuis en veilig in voelen? Wat is jouw bijdrage hierin geweest? Heb je mensen gecoacht? **Het is een crime, kan ik uit ervaring vertellen, om auditie te doen bij een modern dansgezelschap en je kunt bijvoorbeeld de terminologie niet volgen, omdat je niet per se bent getraind aan de geijkte dansacademie. Dat wordt steevast vertaald naar: je kunt het niet. Dat is dodelijk voor groei.**"*

**NYD** Bij Theater Rotterdam is er dus wel plek voor mensen die misschien geen geijkte dansopleiding hebben gevolgd, want godallejzus, wat maakt het uit mensen??? Je wil mensen die de sterren van de hemel dansen en dat gebeurt in Primisi. Even nog over de voorstelling: Primisi is Surinaams voor toestemming - geven, krijgen, hebben - en dat koppelt Alida Dors aan zelfliefde. Toestemming geven om geliefd te zijn, om liefde te geven. Ze vroeg zeven performers, met elk een

eigen vrouwelijke energie, om op onderzoek te gaan naar zelfliefde en samen hebben ze vervolgens de voorstelling gemaakt. Er komen allerlei dansvormen voorbij zoals Hiphop, Vogue en Krump en de dansers worden begeleid door livemuziek van vier muzikanten.

**ML** We hebben de behind the scenes beelden mogen zien en daar kregen we al kippenvel van, dus we kunnen niet wachten op onze theaterdate die al in de agenda staat. Een dansvoorstelling ik heb echt ZINNNNN. Ook naar Primisi? Ga naar [tr.nl/primisi](https://tr.nl/primisi) voor meer info en tickets

**NYD** of check even de link in de beschrijving van deze podcast.

### **EINDE SPONSOR**

**NYD** We moeten het even hebben over de opstand in Iran. Die is ondertussen al wekenlang gaande. We zitten op dag 60..

**MIN** Of 61?

**NYD** 61 alweer en het is, ja, nog altijd niet even makkelijk, vind ik persoonlijk, om het nieuws goed te volgen. Ik kan niet altijd de juiste, goeie bronnen vinden. In mijn beleving wordt er te weinig over geplaatst op op iets als NOS. Maar goed, we gaan er zo uitgebreid over hebben. Dus wij hopen eigenlijk met deze aflevering weer wat meer kennis te geven, wat meer overzicht te geven, zover dat dus mogelijk is, want de bronnen zijn ook soms beperkt en het is ook een chaos aan wat er allemaal binnenkomt dus we gaan het hebben over: Hoe staat het ervoor, wat gebeurt er nu en hoe ziet de toekomst eruit? Zover je daar iets over kan zeggen. En ook natuurlijk hoe het is om de opstand te volgen vanuit Nederland, terwijl je zelf een band hebt met Iran en ondertussen het leven hier ook doorgaat. Mina laten we eerst even voor de luisteraar vertellen van wat jouw band is met Iran.

**MIN** Ja, zoals je eigenlijk al in de in de introductie zei: ik ben daar geboren en op m'n 6e kwam ik hier heen. En ja, sindsdien heb ik altijd een band gevoeld met mijn vaderland en altijd het gevoel gehad een deel van mij is Iraans, leeft daar, weet hoe het is om daar te leven en ik kan nooit.. Ja, dat klinkt heel groot, maar ik kan nooit helemaal gelukkig zijn met het zorgeloze leven dat ik hier zou kunnen leiden. Omdat ik weet: mensen in mijn moederland, vaderland die lijden onder het regime en die hebben het niet zo goed als ik.

**NYD** Ja.

**ML** En hoe hoe gaat het dan, want nu is het allemaal heftig in Iran.. Hoe is het dan om. Ja, hoe gaat het nu met jou?

**MIN** De eerste weken dat het begon, waren best wel heftig, want ja, ik voelde me heel onrustig de hele tijd en ik dacht van: Oh my god, het is zo erg, wat moet ik doen? Ik was er elke dag mee bezig en nu ben ik er nog steeds elke dag mee bezig, maar ik merk dat ik wat meer ruimte heb in m'n hoofd om ook andere dingen toe te laten. Het is een soort van proces waar je dan doorheen gaat als er iets heel ergs gebeurt.

**ML** Ja, een soort adaptatie of een aanpassing aan de situatie.

**MIN** Ja, want dit is dan de nieuwe werkelijkheid. Dat we elke dag te horen krijgen dat er weer iemand is vermoord, dat er mensen op straat in elkaar zijn geknuppeld, dat de huizen van mensen zijn binnengevallen.. dat is gewoon de nieuwe situatie. En oké, het is oké zeg maar..

**NYD** En heb je mensen om je heen waarmee je het er op een goeie, fijne manier over kan hebben?

**MIN** Jazeker, want afgelopen jaren heb ik wat meer Iraanse Nederlanders leren kennen en met hen kan ik het gewoon echt over zulke dingen hebben en we vinden steun bij elkaar, we vinden troost bij elkaar. We kunnen ook lachen met elkaar. Ik vind het heel moeilijk om soms met andere mensen te lachen, omdat ja, in onze lach zit toch altijd verdriet en bij elkaar, dan snap je dat meteen. En met een paar van de Iraanse Nederlanders heb ik ook een soort van actie groepje opgezet waarmee we verschillende dingen hebben bereikt. Al bijvoorbeeld met een europarlementariër gepraat om te kijken wat hij kan betekenen voor de mensen in Iran. Of email templates opgesteld, zodat mensen die kunnen sturen naar politici of universiteiten of zo. En ook een solidariteits oproep opgesteld, waarbij we journalisten hier in Nederland of mediamakers, fotografen vroegen of ze een oproep willen ondertekenen waarmee we de gearresteerde journalisten in Iran steunen. Want er zijn er zo'n 50 ondertussen opgepakt en dat is een héél hoog aantal. Alleen in Myanmar en in China zijn er meer journalisten opgepakt. En met die oproep wilden we graag solidariteit betuigen aan de journalisten daar en ervoor zorgen dat er meer

aandacht komt voor hun situatie. En jullie hadden het ook ondertekend, dank jullie wel.

**ML** Maar dat lijkt me fijn, om in ieder geval het gevoel te hebben dat je iets doet.

**MIN** Ja, het voelt inderdaad alsof van.. Misschien zelfs op een bepaald niveau: Oh, ik heb iets zinnigs gevonden in m'n leven, want soms kunnen dagen zo zinloos voelen, weet je wel, dan doe je gewoon de dagelijkse dingen, je maakt plezier. Maar nu kan ik de vaardigheden die ik heb ontwikkeld gedurende jaren, de ontwikkelingen die ik heb meegemaakt, kan ik dan inzetten voor zo'n belangrijk doel voor mij.

**ML** Ja, dat lijkt me inderdaad ook heel prettig, want het het dagelijkse leven hier valt dan natuurlijk een soort van in het niet, als je vergelijkt met waar mensen mee te dealen hebben daar..

**MIN** Ja, wel een beetje ja.

**ML** En kun jij een beeld schetsen van de geschiedenis van Iran? Vóór al dit, zeg maar?

**NYD** Ja, voor de mensen die alleen dit stukje van het verhaal kennen.

**MIN** Ja, ehh.. waar zal ik beginnen?

**NYD** Ja, waar waar begin je?

**ML** Het jaar nul.

**MIN** Wat een ander jaar is in Iran, want de jaartelling is daar anders.

**ML** Kijk, daar gaan we al, dit is al een héél interessant stukje geschiedenis.

**MIN** Van oudsher is de islam niet de belangrijkste religie geweest in het land. Dat is pas later gekomen. Het soefisme was bijvoorbeeld een veel belangrijkere stroming. En gedurende de jaren heeft de islam meer een plek verworven en ook westerse inmenging heeft er steeds meer voor gezorgd dat het land een bepaalde kant opging. Bijvoorbeeld westerse machten zoals de VS, hielpen de sjah aan de macht. Dat was in 1953. Dat kwam voornamelijk door dingen met olie, weet je wel.

**NYD** Ja, geld.

**MIN** Inderdaad, gewoon iets kapitalistisch.

**ML** Eindeloos kapitalistisch. Het is echt kláár met dat kapitalisme hoor! Ik word er héél boos van.

**MIN** Maar daarvoor waren ook gewoon.. Rusland en de VS, Europa waren ook gewoon al machten die invloed uit wilden oefenen op het land of het koloniseren.

**NYD** En dat komt door de rijkdom van de olie en dergelijke. Dat daarom veel interesse..

**MIN** Ja, bijvoorbeeld olie, maar daarvoor natuurlijk voordat er olie was. Welke dingen waren belangrijk? Saffraan..

**NYD** Specerijen..

**ML** Dus er waren altijd van die producten in Iran waardoor het interessant was voor andere landen om daar dan iets van macht te willen.

**MIN** Ja, niet dat dit het belangrijkste is uit de geschiedenis hoor, maar ik noem gewoon even één ding. En de tijd van de sjah was vanaf laten we zeggen 1953 tot 1979.. Het ligt wat ingewikkelder, ik simplificeer het heel erg.

**NYD** Dat snappen we allemaal, denk ik.

**ML** Het is allemaal oké.

**MIN** En die tijd wordt vaak gezien als een hele mooie tijd, omdat mensen veel vrijer waren. Nou is dat ook weer niet helemaal waar, want de sjah was ook een onderdrukker, anders gingen mensen niet in 1978 en 1979 de straat op om een revolutie te eisen. Maar mensen waren wel iets vrijer, ze hadden iets meer bewegingsruimte, meer vrijheid van pers bijvoorbeeld. Maar hij was een dictator die macht belust was en heel veel geld uitgaf aan zichzelf en niet aan mensen.

**ML** Ik hoorde ook in de ver van je bed show podcast dat het toen dus verboden was om een nikab te dragen.

**MIN** Nou, dat is een korte periode in de tijd geweest en het is niet in het hele land geweest.

**ML** Kijk, deze nuances..

**MIN** Ja, dat zijn allemaal nuances. Maar er was een korte tijd geweest dat de sjah zei: we hoeven die hidjab niet.

**ML** Wat natuurlijk óók onderdrukkend is.

**MIN** Ja, klopt. En sinds 1979 is dus de islamitische republiek aan de macht gekomen. Mensen gingen dus de straat op om te demonstreren tegen de sjah. Zij wilden vrijheid, ze wilden democratie of ze wilden gewoon een andere vorm van bestuur. En wat ze ervoor terug kregen was dat bepaalde mensen de macht grepen en steeds meer radicalisme invoerden en de islam misbruikten voor hun eigen gewin. En daardoor is de islamitische republiek ontstaan, en dus 44, 43 jaar heeft het al voort mogen duren. En zijn mensen steeds meer onderdrukt. En ja, tot dit punt eigenlijk.

**NYD** En dan daartussenin zijn ook wel allerlei protesten, want wij zijn nu zo heel erg 'oh, er is protest gaande', maar dat is ook al heel vaak gebeurd. Ook heel heftig neergeslagen wat ik begreep, dus dit is eigenlijk in een reeks van protesten.

**MIN** Ja.

**NYD** Wacht, we gaan hier zo meteen over hebben wat dit protest dan misschien toch anders maakt dan eerdere protesten. Maar laten we eerst even beginnen bij hoe dit protest ook alweer ontstaan is, ook al is het voor veel mensen denk ik wel een bekend verhaal. Maar, gewoon even voor de volledigheid.

**MIN** Ja, nou ergens midden september werd een Koerdisch-Iraanse vrouw in Teheran in elkaar geslagen door de moraliteitspolitie. Dat zijn een stel mensen die aangesteld zijn om te checken of iedereen wel genoeg bedekt loopt op straat. En zij hebben haar toen opgepakt. Er was iets niet goed aan haar kleding, vonden zij, en daardoor namen zij het recht tot zich om haar leven eigenlijk van haar weg te nemen. Zij heet Jina Mahsa Amini en zij is overleden op 16 september. Toen het nieuws naar buiten kwam, dat was redelijk snel daarna, door een journalist, Niloofar Hamedi, die ondertussen ook vastzit. Zij tweette een foto van de ouders van Jina Mahsa in het ziekenhuis, dat ze elkaar aan het omhelzen waren. En sindsdien zijn er protesten uitgebroken. Mensen hebben dit moment aangegrepen om te strijden voor hun rechten. Het waren voornamelijk eerst vrouwen die de straat opgingen, omdat

deze groep lijdt echt heel erg veel onder het regime. Er zijn zoveel dingen die vrouwen niet mogen. Het is niet alleen maar het je móeten bedekken, maar ook het recht om te dansen, te lachen op straat, te scheiden wanneer je wil, te reizen wanneer je wil. Dat soort dingen zorgen ervoor dat vrouwen extreem onderdrukt worden. En zij gingen de straat op. Mannen volgden hen en het protest heeft zich steeds meer uitgebreid. Dus ook andere bevolkingsgroepen, andere bevolkingslagen zijn mee gaan doen. Nog niet iedereen, maar ze groeien wel, de protesten.

**NYD** En Jina wordt heel vaak in de pers alleen Mahsa genoemd? Hoe zit dat?

**MIN** Als Koerd, want zij is dus Koerdisch, zijn er bepaalde namen die je niet officieel mag dragen. Dat geldt niet alleen voor Koerden, maar ook voor andere bevolkingsgroepen. De regering wil dat mensen graag uit een lijst van namen kiezen voor hun kind, omdat dat de culturele verdeeldheid vermindert.

**NYD** Oké.

**MIN** Dus je mag niet je identiteit uitdragen of je specifieke identiteit van het Koerd zijn bijvoorbeeld uitdragen. Dan zorgt de regering ervoor dat je niet die naam mag dragen. Haar officiële naam was dus Mahsa, maar haar ouders noemden haar Jina. Dat is een Koerdische naam.

**NYD** Ja. En dat is dus verboden.

**MIN** Ja.

**NYD** Haar Koerdisch-zijn, wat is daar het belang van om dat mee te nemen in de verhalen die over haar verteld worden of überhaupt over de opstand nu?

**MIN** Zoals ik al zei wil de regering dus niet dat mensen te verdeeld zijn, de bepaalde culturele groepen. Maar er zijn zoveel etnische groepen in Iran. Zij leven naast elkaar en het zou in het ideale geval zo moeten zijn dat ze zich kunnen uitdragen zoals ze willen. En Koerden die hebben een hele sterke identiteit, niet alleen in Iran, maar ook in Irak, Syrië en Turkije, en zij willen zich natuurlijk op een bepaalde manier uitdragen en dat zou heel normaal moeten zijn. Maar het vormt een bedreiging voor het islamitische regime, omdat zij dat zien als een manier waarop ... Zij mogen zich dus niet uitdrukken zoals ze willen, want het regime ziet hen als een

bedreiging. Ja, je kunt je niet eens bedenken waarom ze een bedreiging zouden zijn, maar dat herkennen we natuurlijk ook wel in andere landen of in andere culturen. Dat minderheden als bedreiging worden gezien.

**ML** Als een soort anders-zijn en dus een bedreiging.

**MIN** Ja, of voor de orde, voor wat als 'normaal' wordt gezien.

**NYD** En daar volgt dus ook onderdrukking op. Dus je hebt de laag van het vrouw-zijn, de laag van het Koerdisch-zijn, en dat komt dan eigenlijk samen bij Jina in dit verhaal.

**MIN** Jazeker.

**NYD** Op wat voor manieren wordt er geprotesteerd? Waar moeten we dan aan denken? Want er gebeurt echt van alles.

**MIN** Ja, klopt. Er worden op een hele bijzondere manieren zelfs gedemonstreerd. Nou, we zien natuurlijk heel erg de beelden van mensen die de straat op gaan, die daar demonstreren. Die prullenbakken in de fik steken, die straten afzetten, zodat er geen politieauto's kunnen komen, die met molotovcocktails gooien.

**NYD** Eigenlijk een beetje de klassieke kant van protesteren voor zover je dat kan zeggen.

**ML** Protestbeelden

**NYD** Ja, echt protestbeelden.

**MIN** Maar protest is natuurlijk ook in andere vormen terug te vinden, zoals graffiti op de straat. Wat ook een heel belangrijke vorm van protest is, maar dat beseffen we hier in Nederland niet heel erg. Stel je voor als je daar loopt en je ziet op heel veel plekken die leus staan: *Jin Jiyan Azadî* (Vrouw, leven, vrijheid).

**NYD** Ja! Dat is dé leus van het protest.

**ML** Ja, als je dat óveral ziet.

**MIN** Precies, dan weet je hoe krachtig dat is? Dat waar je voor vecht, die drie woorden, die basale vrijheden zeg maar, dat die je in het oog schreeuwen en dat dat je kracht kan geven om door te gaan.

**ML** Terwijl dat worden zijn die verboden zijn, denk ik, neem ik aan, want het is een...

**MIN** Ja, klopt, want die graffiti wordt ook weggehaald.

**ML** Ja, precies.

**NYD** En waar komt die leus vandaan, even tussendoor?

**MIN** Dat is een Koerdische leus. Die heeft echt een rijke geschiedenis van een paar decennia, maar de afgelopen twintig jaar ongeveer wordt die gebruikt bij bepaalde vrijheidsstrijden van vrouwen. Bijvoorbeeld in Syrië of Irak werd deze leus gebruikt door Koerden en nu dus ook in Iran. En Iraanse mensen hebben er ook een Farsi versie van gemaakt. Wat, hoop ik, de hele tijd wel naast de Koerdische versie kan bestaan en niet de Koerdische versie helemaal overneemt, omdat het juist zo mooi is dat dat naast elkaar kan bestaan. Ja, dus dat. En we hadden het over de vormen van protest. Ik noemde de leuzen op straat, maar ook schoolmeisjes die protesteren door in hun klaslokalen te staan voor het bord en daar *Jin Jiyan Azadî* of zo op het bord schrijven of de foto van de geestelijke leider op de grond smijten en erop trappen. Dat zijn ook vormen van protest. Stakingen zijn natuurlijk ook hele belangrijke vormen van protest, want dat wordt dan gedaan door bepaalde bevolkingsgroepen die niet zo makkelijk de straat opgaan of niet zo makkelijk de straat op kunnen. Zij kunnen dus wel hun macht als werknemer uitoefenen, hele beperkte macht natuurlijk, maar een bepaalde macht als werknemer uitoefenen om verandering te eisen door te stoppen met werken en zo te 'disrupten'. Hoe zeg ik dat in Nederlands?

**ML & NYD** Ja, ontwrichten, ontregelen.

**MIN** Ontwrichten, ja, dat is mooi.

**NYD** En er is dan ook een protestlied, wat van Shervin is, als ik het goed zeg.

**MIN** Ja, Shervin Hajipour.

**NYD** Wat ook echt wel ver verspreid is.

**ML** Was dat ook dat nummer wat je de hele tijd hoort? En dit was van een zanger die ook is opgepakt, toch?

**MIN** Ja. Ja, dat is zo'n mooi nummer. Ik raak al helemaal ontroerd als ik eraan denk.

**ML** Ja, ik bedoel, ik versta het niet, maar je voelt die emotie daar gewoon doorheen. Echt prachtig.

**MIN** Ja, en wat hij dus in dat nummer heeft gedaan, is tweets van mensen gebruiken die schreven waarvoor ze protesteerden. Dus *Baraye*, dat betekent 'voor' of 'vanwege', en dan gaven ze bepaalde redenen, zoals voor het recht om te dansen op straat of voor de Iraanse luipaard die aan het uitsterven is. Dat soort hele normale wensen die mensen hebben werden in het nummer verwerkt door hem. En ja, hij zingt dat op een hele mooie, verdrietige maar ook hele ontroerende manier.

**NYD** Ja.

**ML** En zijn er momenten die er voor jou heel erg uitspringen? Mensen of momenten of manieren?

**MIN** O, zoveel.

**NYD** Dat maakt niet uit. Je mag er meerdere noemen

**MIN** Ik vond die van de schoolmeisjes echt heel mooi en heel ontroerend en ook heel dapper

**NYD** Ja, heel dapper, van iedereen natuurlijk heel dapper, maar goed het zijn heel jonge meiden.

**MIN** Ja, die ook soms zijn opgepakt en die zitten dan bijvoorbeeld in heropvoedingskampen. Ja, dat is echt bizar, maar *as we speak* zullen er nu tientallen opgepakt zijn die nu te horen krijgen hoe ze zich moeten gedragen. Ik ben ook het heel benieuwd hoe het nú gaat in Iran, omdat deze afgelopen dagen waar we nu in zitten, we nemen op woensdag op...

**NYD** Ja, dat is wel goed om te zeggen. Het is nu 16 november, want het verschijnt iets later, dus dan weten mensen dat ook.

**MIN** Precies en op 15, 16 en 17 november werden mensen opgeroepen om de straat op te gaan en om te staken. Dus dat is nu gaande en dit doen ze omdat drie jaar geleden, in 2019, toen braken ook grote protesten uit. Dat had een beetje te maken met de hoge gasprijzen en niet zozeer met, nou, natuurlijk had het ook te maken met onvrede, maar de hoge gasprijzen waren de druppel. En in die drie dagen toen is het internet afgesloten door de regering en zijn er 1500 mensen afgemaakt. Daarom is het een aanleiding om deze drie dagen dit jaar ook te demonstreren en hen te herdenken en in hun naam ook de vrijheidsstrijd te voeren.

**ML** En is het internet nu ook afgesloten, of niet?

**MIN** Nou, ik verbaasde me er een beetje over dat er gisteren best zoveel beelden naar buiten kwamen. Ik dacht 'oh, dan krijgen we waarschijnlijk niks te zien', maar vandaag kreeg ik ook wel weer dingen te zien. Ik vraag me af hoe het kan. Maar ja, het kan zijn dat dat we vanavond weer heel weinig binnenkrijgen, weet je. Ja, dat is een beetje onzeker.

**NYD** Over dat nieuws, want ik zeg dus de hele tijd in deze podcast dat ik het gewoon moeilijk vind om er grip op te krijgen. Maar hoe is dat voor jou? Heb jij bepaalde bronnen of plekken?

**ML** Heb je grip?

**MIN** Niet echt. Ik gebruik heel erg Instagram daarvoor, want voor journalisten is het heel moeilijk om in het land te werken, ook al woon je daar dus zelf. Ook voor buitenlandse journalisten. Er zijn bijna geen buitenlandse journalisten daar, dus we kunnen niet afgaan op officieel nieuws, zeg maar. Wat we wel kunnen doen, is kijken naar de video's en proberen daar iets uit op te maken. Natuurlijk is dan niet alles gefactcheckt, maar ik geloof wel dat er conclusies aan verbonden kunnen worden. Ja, ik zou zelf graag willen dat bepaalde media iets vaker zouden berichten over Iran, ook al zouden ze er dan bij moeten zeggen van 'het is niet geverifieerd, maar we zien wel dat dit en dat gaande is'.

**NYD** Ja, want het is het enige waar we mee moeten werken, dus kan je dat erbij zetten, lijkt mij. Ja, nou ja, waarom is er geen liveblog of iets? Ik vind dat apart.

**ML** Ja, dat vind ik ook, omdat het gewoon al zestig dagen gaande is. Dit verdient gewoon constante aandacht, vooral omdat het internet wordt afgesloten, want dan heb je eigenlijk júist de taak om zoveel mogelijk dingen naar buiten te brengen en te zorgen dat mensen dat weten. Want anders dan krijgt het regime ook maar z'n zin in dat het dat het maar ongestraft kan doen.

**NYD** Ja, of dat de aandacht wegzakt van buitenaf. Hoe kijk je naar de aandacht van buitenaf? Niet alleen per se Nederland, ook Nederland, maar ook andere landen.

**MIN** Ik zie wel dat het dat er steeds meer oog voor de gebeurtenis in Iran is. Aan het begin was het wel echt een beetje teleurstellend. Wij zagen al dat er zoveel gaande was, met wij bedoel ik mensen in de diaspora, maar de pers pakte dat nog niet heel erg goed op. Nu is dat wel iets meer gaande. Dus ja, het is oké.

**NYD** Dan even in vergelijking dus met die andere protesten waar ik net al naartoe wilde, maar dacht, wacht eerst even bij het begin beginnen. Wat maakt dit protest nou weer anders dan bijvoorbeeld de opstand uit 2019?

**MIN** Ja. Dit protest lijkt grootschaliger ten eerste, nou ís grootschaliger. Het heeft zich uitgespreid naar zó veel steden en naar zó veel bevolkingsgroepen, naar zó veel etnische minderheden die meedoen, dat maakt het wel heel bijzonder. Het houdt ook best wel lang aan. Er zijn ook wel eerder lange demonstraties geweest, maar nu houdt het dus best wel lang aan. En de jonge generatie is heel bepalend nu. Zij zijn degene die eigenlijk leiden. Zij zijn degene die leiden met een korte 'ei', en ook lijden met lange 'ij', die de straat opgaan en die vechten voor hun vrijheden. Zij zijn eigenlijk minder bang, lijkt het. Zij willen niet opgroeien in een wereld waar hun ouders zijn opgegroeid. Zij willen gewoon wat andere mensen die ze op social media zien, die leven in vrijere landen. Zij willen dat ook hebben. En wat ook gewoon heel bijzonder is aan deze protesten, is dat het feministische protesten zijn. Echt, want het begon met een feministische wens, dat vrouwen niet vermoord worden, alleen maar om iets dat het regime opdraagt dat ze moeten doen. En de leus *Jin Jiyān Azadī* is ook super feministisch. Dus ja, dat is misschien trouwens wel iets wat westerse media meer kunnen oppakken. Om het meer te hebben over het feminisme

in deze strijd. Dat lijkt een beetje aan voorbijgegaan te worden. Want ja, je zou het een soort van intersectioneel feminisme zelfs kunnen noemen als je kijkt naar die leus *Jin Jiyan Azadî*. Die eigenlijk staat voor 'niemand is vrij zolang er een onderdrukte vrijheid is'. Want het komt van een Koerdische beweging die strijdt voor onafhankelijkheid, die strijdt voor de wens om zich uit te mogen drukken zoals ze zijn en ook de vrouwen wilden daar een rol in spelen. Vrouwen wilden erkenning, zeg maar, voor henzelf als mens-zijn. Het zou mooi zijn als daar meer aandacht voor zou zijn.

**NYD** Ja, en wat je dan toch alweer krijgt hier, daar hebben we het met Beri ook over gehad, dat er dan weer zo gefocust wordt op de hijab. Dat mensen dan gaan zeggen 'kijk, daar willen ze hem ook niet', zeg maar. Dat het weer die hele nare islamofobe take, dat die take juist weer komt, of dat er heel erg de aandacht daar naartoe gaat, terwijl het helemaal niet alleen daarover gaat, natuurlijk, over wel of niet een hoofddoek.

**MIN** Nee, maar de laatste tijd heb ik wel minder dat soort dingen gezien. Maar ik heb ja, ik zou graag wat meer, wat meer willen lezen of horen over hoe is het om als feminist in Iran daar de straat op te gaan. Hoe voel je je dan?

**ML & NYD** Ja.

**MIN** Hoe hoe vecht jij voor je vrijheid? Wat wat zou jij willen als vrouw? Welke eerlijke wereld zie je voor? En wij moeten naar hen kijken, want zij weten precies waar dat zit. Zij hebben zoveel onrecht meegemaakt als vrouw en zij strijden nu om echt onafhankelijk of echt vrij te zijn. Dus naar wie kunnen we beter kijken dan naar hen? Wij hebben zoveel van hen te leren.

**ML** Ja!

**MIN** Met zoveel moed gaan zij de straat op. Zij laten hun haren zien wat een...

**ML** ...Heldendaad is eigenlijk.

**MIN** Een heldendaad, wat eigenlijk een zonde is en inderdaad een heldendaad. Hoe waar halen zij die moed vandaan? Hoe kunnen wij hen steunen daarin.

**ML** Ja en dat is heel mooi

**NYD** Wat is jouw idee daarover? Over hoe wij ze kunnen steunen?

**MIN** Vrouwen, of iedereen?

**NYD** Allebei.

**MIN** Ik denk vooral dat iedereen gezien en gehoord wil worden. Dat ten eerste, als je zo vecht voor je vrijheid, als je zo hard roept: "*Jin Jiyan Azadî!*", als het echt uit je diepste komt, want dat is zoals mensen dat schreeuwen. Ik weet niet of wij dat ooit op hetzelfde niveau meemaken als wij op de dam staan bijvoorbeeld, en iets schreeuwen. Bij ons komt het nooit echt helemaal van zo diep. Je vecht nooit voor je ultieme vrijheid, omdat we dat redelijk hebben hier, maar zij doen dat wel. En luister daarnaar, luister hoe dat is, erken dat zij moedig zijn, erken dat zij die strijd voeren. Dat ten eerste. En verspreidt hun boodschap, want soms kan dat niet, aangezien het internet afgesloten is. Versterken hun stemmen. En, ja, blijf je ook inzetten om politieke veranderingen of veranderingen op het gebied van media of zo te bewerkstelligen. Dus als je bepaalde berichtgeving mist of als je weet van "politici zouden hier hier meer aandacht aan kunnen besteden", dan kun je ze gewoon aanschrijven en dat eisen.

**ML** Ja, ja, over over berichtgeving gesproken; de laatste dagen zie ik veel, nou vooral posts op social-media op Instagram over dat er heel veel opgepakt demonstranten veroordeeld zijn tot de doodstraf. Ik kom er niet helemaal achter of dat zo is, al zag ik net op NRC een paar uur geleden een soort... Ja, wat is dat is ook zo met... Nou ja, dat er dat er vier demonstranten nu tot de doodstraf zijn veroordeeld. Maar wat zijn... Hoe kijk jij naar dit? Want het is een heftig bericht en staat er opeens duizenden mensen tot straf voor 1500. 15.000?

**NYD** Eén vijf, nul, nul, nul, ja.

**MIN** Nee, 15.000!

**NYD** Ja dus dat is één, vijf, nul, nul, nul, ja.

**ML** 15.000 mensen veroordeeld tot de doodstraf!

**MIN** Ja, ja, wat er is gebeurd, is dat er zijn duizenden demonstranten opgepakt, meer dan 14.000. Sommige zijn vrijgekomen, dus we weten de precieze aantallen

niet, maar we gaan dan uit van 15000, en toen heeft het parlement vorige week een stemming gedaan over hoe moeten we deze demonstranten... deze gearresteerd demonstranten aanpakken? 227 van de 290 mensen stemden voor de meest ultieme straf: Ze mogen best de doodstraf krijgen. Dus dat geeft ruim spel aan bijvoorbeeld rechters om die doodstraf aan hen te geven. Dat betekent niet dat ze nu allemaal ter dood veroordeeld zijn, maar het maar het heeft wel de weg geopend om dat beter te kunnen doen. Dus daar moeten we heel erg waakzaam voor zijn. En het klinkt: het klinkt absurd. Er, er is geen rechter die 15.000 mensen toch in één keer gaat veroordelen tot de doodstraf, zou je denken. Maar ja, je weet gewoon niet wat daar mogelijk is, ook als je kijkt naar het verleden. In 1988 is een keer... zijn in een paar maanden tijd 30.000 gearresteerden vermoord. Op deze zelfde manier, zijn geëxecuteerd, waar de huidige leider onderdeel van was. Dus [Ebrahim] Raisi, dat is de president, die was toen een ehh... Ik weet even zijn functie niet meer, maar hij had er in ieder geval mee te maken, en hij was ook veroorzaker van die executies,

**ML** Dus het is niet ondenkbaar!

**MIN** Dus hoe kunnen we hem vertrouwen?! Ja, en dat is een beetje wat er nu gaande is. Nou wordt het soms een beetje raar verwoord misschien, op social media zo van: "15.000 gearresteerden worden geëxecuteerd."

**NYD** Dat het er heel stellig misschien al staat, terwijl het meer is van d'r is ja, toestemming gegeven om het te doen en of het dan vervolgens uitgevoerd wordt? Dat weet...

**ML** Dat is een tweede ja.

**NYD** Maar de eerste stap, zeg maar, is wel een stap.

**MIN** Ja.

**NYD** En die moet je ook serieus nemen, denk ik.

**ML** En dit is hoe het hoe het regime zich soort van de regime, reageert op die protesten, want zij gaan ja, want hoe zie jij deze? Nou ja, ik bedoel, ik ga niet nu vragen: ja, hoe denk je dat dit verder gaat? Maar jij zegt wel, het is anders dan de andere protesten. Wat hoop je of wat verwacht je of wat heb je...? Heb je hoop of verwachtingen?

**MIN** Ja, ik merk dat sommige mensen, waaronder ik, het woord “Revolutie” in de mond beginnen te nemen. Zo van, dit is een revolutie, ook mensen in Iran hoor, en mensen in de diaspora. Omdat we zien dat er eigenlijk geen weg meer terug is. Mensen kunnen niet meer terug naar de status-quo die hiervoor was, want ze hebben op de straat gestaan en zo erg hard gevochten voor hun levens. Hoe kun je dan je ogen weer soort van sluiten en teruggaan naar de dagelijkse realiteit van hiervoor? D'r is iets onver..., ik weet het woord even niet meer, maar d'r is iets veranderd

**NYD** Oh en je kan niet meer terug.

**MIN** Ja. En dus er is alleen maar één weg vooruit, lijkt het. Misschien gebeurt het niet binnen twee weken, waarschijnlijk niet binnen twee weken, waarschijnlijk ehh... misschien niet tussen, misschien niet binnen twee maanden, maar misschien wel over zes maanden? Een jaar? Ik weet het niet, maar terug kan gewoon niet meer, en dat zie je trouwens ook... Dat vind ik ook wel heel mooi om te benoemen, wat ook een vorm van protest is. Op straat lopen nu steeds meer vrouwen zonder hoofddoek.

**NYD** Ja!

Min En dat was eerst dus best wel gevaarlijk. Nou werd het af en toe wel gedaan in bepaalde delen van voor steden. In de rijkere delen waren meer vrouwen die wel eens hun hoofddoek gewoon af deden, op straat liepen, of in cafeetjes zaten, maar nu dus ook in andere steden en delen van het land. En, ja, zij gaan echt niet meer terug naar heel strenge manieren van het dragen van een hoofddoek, ook al zou de regering dat willen. Dus ik zie niet voor me dat, ja, dat het weer zoals vanouds wordt. Maar goed, je weet het nooit. Maar...

**NYD** Nee, nee, je kan natuurlijk niet in de toekomst kijken. Maar en het is natuurlijk ook, want het is niet... het is tegen het regime. Het is niet zozeer dat er heeel veel mensen in Iran zijn die achter het regime staan, of misschien een buitenstaander zou kunnen denken: ja, maar dat is echt wel veel mensen, tegen een kleinere groep. Dus ja...

**MIN** Ja.

**ML** Je zou denken, de massa heeft de macht...

**MIN** Ja, maar ja, dan heb je natuurlijk de revolutionaire garde enzo...

**NYD** Ja, want wat voor dit is wel een zwaar onderwerp. Maar op welke manier wordt er op de demonstranten gereageerd, of wat is de... Wat zijn de tegenacties?

**MIN** Met veel geweld, ja dus de mensen van de paramilitaire politie, zeg maar, mensen van de revolutionaire garde. Die trekken hun wapens en schieten. Dat gebeurt soms met hagel?

**NYD** Ja of een soort rubber?

**MIN** Ja precies.

**NYD** Ja, want ik heb heel veel foto's gezien van mensen die helemaal onder de wonden zitten daarvan. Dus daar ga je niet direct dood aan.

**MIN** Maar soms ook met gewone kogels

**NYD** Ja.

**MIN** Ook gewoon slaan op demonstranten, er is geen respect voor, het ja, je lichamelijke integriteit, hoe noem je dat? Er wordt gewoon met geweld op je gereageerd en dat zie je door het hele land.

**NYD** Ja, gewoon echt keihard teruggeslagen ja.

**MIN** Ja.

**NYD** En ik las hier een stuk over op One World. Ik denk dat jij het geschreven hebt.

**MIN** Ja?

**NYD** Dat je mensen eigenlijk oproept van "kijk nou niet weg"...

**MIN** Ja.

**NYD** ...bij dat soort beelden en waarom, wat is je? Waarom?

**MIN** Dat is natuurlijk wel een beetje lastig om te zeggen, want sommige mensen raken getriggerd van zulke beelden [onverstaanbaar].

**NYD** Ja, en ik neem aan dat je niet op die mensen of niet, je zegt niet van “iedereen moet dit nu kijken.”. Maar waarom is het belangrijk dat het wel, ook dat soort beelden gedeeld worden?

**MIN** Het is de dagelijkse realiteit daar, dus wil je begrijpen wat er gebeurt, dan moet je daar je ogen niet voor sluiten. En begrijpen wat er gebeurt, ook al is het echt super heftig als je ziet dat een vrouw met haar hoofd tegen een stoeprand aan wordt gegooid, het is wel wat er gebeurt en die vrouwenhaat, mensenhaat, zit zo diep. We kunnen erover praten, we kunnen erover, we kunnen het erover hebben, maar ik denk ook dat het belangrijk is om het te blijven zien. Ja, ik, ik vind het ook wel weer problematisch wat ik zeg, want ik denk van ja, dat is natuurlijk niet voor iedereen weggelegd, maar ehh...

**NYD** Nou ja, het is gemakkelijk...

**MIN** Kijk je weg of niet?

**NYD** Bijvoorbeeld voor Damn Honey als platform is het soort makkelijk. Je zou bijvoorbeeld makkelijk alleen maar filmpjes kunnen delen van vrouwen die met losse haren op straat en dan kan je daar een heel leuk muziekje onder hebben en dan een heel fijn happy joy joy beeld neerzetten...

**ML** En dan romantiseer je natuurlijk ook, want dat klopt niet

**NYD** En je laat het gevaar d'r dan eigenlijk ook niet mee zien.

**MIN** Klopt

**ML** Nee, dan maak je het toch weer een soort van... behapbaar...

**NYD** Instagrammable

**ML** Ja, precies instagrammable.

**MIN** Ja, ja, dat is het inderdaad ook. Naast al die moedige beelden zijn er ook telkens beelden van geweld en pijn en verdriet. Maar ja, dus, ik vind dat we het allebei moeten zien, zodat je ook echt de nuances begrijpt en de gelaagdheid. Want wil je het Iraanse volk begrijpen, dat eigenlijk niet zoveel verschilt van ons volk, hoor,

ik bedoel, tenminste, we streven allemaal naar dezelfde dingen in het leven: gewoon gelukkig zijn, zorgeloos zijn, vrij zijn...

**ML** ...je leven inrichten zoals je wil...

**MIN** Ja!

**NYD** Ja! Over straat, naar je werk, ik voel gewoon...

**MIN** Maar kan je... We staan niet los van de van de wereld om ons heen. Wil je begrijpen hoe het is om in een ander land te leven en zulke onderdrukking mee te maken, dompel je er dan ook in onder, in bepaalde opzichten.

**[ML & NYD in koor]** Ja.

**ML** En, nou, ja, we hebben dus heel veel de vraag gekregen van luisteraars: "Wat kan ik doen?". Hier hebben we de vorige keer ook al een beetje over gehad, we hebben het nu ook natuurlijk al een beetje benoemd, maar toch nog maar even de vraag: ja, wat kunnen wij doen?

**NYD** Of wat verwacht je misschien zelfs ook wel van mensen, want misschien mag de eis ook iets harder wel gesteld worden.

**MIN** Ik noemde al een paar dingen van beelden delen, het erover blijven hebben, politici aanschrijven, en misschien ook gewoon als je in een bedrijf werkt, kun je ook zeggen van "Hé, kunnen wij niet een solidariteitsactie opzetten, dat we misschien geld inzamelen?" al is het lastig om geld naar Iran te krijgen. Maar dan...

**NYD** Ja, dat wilde ik nog zeggen, want dat heb ik ook weinig voorbij zien komen. Soort goeie, heldere donatieacties of zo.

**MIN** Klopt.

**NYD** Die zijn natuurlijk heel makkelijk om te delen, als dat er is, maar moeilijk.

**ML** Maar of zijn er hier in Nederland dingen waar je aan kan doneren omdat en die organisaties dan in Iran dingen doen?

**MIN** Ja, Beri [Shalmashi] die dus vorige keer hier te gast was, die heeft samen met anderen een soort van fonds nu zeg maar opgezet, of een inzamelingsactie waarbij

ze dan geld verzamelen om te kunnen geven aan filmmakers die dan bijvoorbeeld vpn's krijgen of wiens films naar festivals worden verzonden want dat kost ook altijd geld. Ja, dus zulk, zoiets is mogelijk.

**NYD** Want met een Vpn zou je dus in principe dan toch nog gebruik kunnen maken van internet?

**MIN** Nee, niet gebruik maken van, maar wel de...

**ML** De restricties omzeilen.

**MIN** Ja de restricties omzeilen inderdaad.

**NYD** Ohhhh, zo, ja! [begrijpend] Oké, ja, ja, want als internet gewoon plat is...

**ML** ...dan kom je er nie op...

**NYD** ...Dan ja, is het plat.

**MIN** En ja, wat je verder kan doen, blijf op de hoogte en kijk dan wat mensen aanraden om te doen, want soms zijn er petitie's soms zijn er dus acties om mensen te mailen. Dat soort dingen kun je dan blijven doen en ook met betrekking tot je solidariteit tonen. Blijf dat uitspreken en blijf dat doen! En, nou hoef je dat niet persoonlijk naar mij te uiten he, zo van...

**NYD** zou wat zijn als je al onze luisteraars eh...

**MIN** Ja, want ik soms merk ik dat mensen een beetje die neiging hebben om dan bij mij een beetje zo aan te kloppen met -niet alleen bij mij hoor, maar ook bij anderen- zo van: "kijk wat ik heb gedaan!", dan, ik snap het, ik vind het ook heel mooi, maar maar leg het niet bij mij neer. Doe het gewoon. En dan vind...

**NYD** Ja, een schouderklopje hoeft. Begrijpelijk. En er is weer een protest zaterdag in Den Haag., alleen komt deze afleiding zaterdag online, maar...

**ML** ...da's dan net...

**NYD** Misschien net op tijd. Ja, voor mensen die heel vroeg luisteren. Maar er komen ongetwijfeld nog meer protesten aan. En als mensen dan op de hoogte willen blijven, heb je dan tips? Mensen, kunnen jou volgen?

**MIN** Ja, dat kan eventueel hoor, maar er zijn ook heel veel andere accounts...

**NYD** We kunnen dat ook voor je in de shownotes zetten.

**MIN** Ja, precies, misschien is dat handigst.

**NYD** Ja, doen we dat.

**ML** Dan zetten we die in de shownotes. En ik denk ook, als je vrienden hebt met een band met die Iran vraag hoe het met ze gaat!

**MIN** Ja dat zeker ja. En kijk of je ze kan ondersteunen.

**NYD** Eten maken ofzo.

**MIN** Misschien kun je ook gewoon voor ze ja, precies koken, of ja, wat ook kan helpen; Want sommige, want velen van ons zijn echt zo bezig met van die kleine acties of grote acties, en misschien kun je daar ook bij ondersteunen.

**ML** Ja!

**MIN** Misschien kun je helpen media benaderen of zo weet je wel, allemaal dat soort dingen, maar vraag het, en misschien komen ze dan met dingen waar je bij je kunt helpen.

**NYD** Ja zijn soms natuurlijk gewoon hele praktische... zeg maar de actie is opgezet en nu moeten we mailen of een website opzetten, dus als je daar skills voor hebt...

**MIN** ...of iets vertalen...

**NYD** Iets vertalen ja, ook een goeie. Ja, heel veel dank voor...

**MIN** Dank je.

**ML** ...voor dit.

**NYD** Ik heb ervan toch weer iets van meer duidelijkheid en delen van je verhaal.

**MIN** Ja, dank jullie wel.

## EINDTUNE

**NYD** Dit was aflevering 109! Dankjewel Mina voor je komst en de heldere uitleg. De shownotes vind je op [damnhoney.nl/aflevering-109](http://damnhoney.nl/aflevering-109)

**ML** Thanks aan de holy FOUR: Daniël van de Poppe (edits), Lucas de Gier (jingles), Liesbeth Smit (website), Melissa van der Zande (honingballestage schat)

**NYD** En: bedankt Amberscript, voor het chiller maken van de transcripten. Veel dank aan de MENSELIJKE transcripters: Paulien, Djuna, Yvonne, Ymke, Melissa, Paula, Pieke, Guusje en Maaïke

**ML** Stuur post en geeft geld, via [petjeaf.com/damnhoney](http://petjeaf.com/damnhoney)

**NYD** of niet

**ML** zelf weten

**NYD** En nu denk je: dit is het eind. En dat is ook zo. Maar ook niet. Want hier is een muzikaal toetje als verrassing: ons nummer Get the Glow - dat we hebben geschreven en ZELF GEZONGEN voor onze theatershow Zelf weten staat nuuuuu op Spotify. GA NAAR SPOTIFY EN ZWENGEL HET AAN

**ML** Of niet, zelf weten, maar FUCK THE BEAUTY EN DIEETINDUSTRIEEEEEEEE